

До разової спеціалізованої вченої ради
Одеського державного університету
внутрішніх справ
65014, м. Одеса, вул. Успенська, 1

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента, кандидата юридичних наук, доцента

Лісніченка Дмитра Вікторовича

на дисертацію Остроглядової Олени Георгіївни «Розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності, що вчиняються щодо неповнолітніх осіб», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. Проблематика розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності, що вчиняються щодо неповнолітніх осіб, належить до числа найбільш чутливих і складних напрямів сучасного кримінального провадження. Її актуальність зумовлюється одночасною дією кількох чинників: особливою вразливістю дитини як потерпілої особи, високим рівнем латентності сексуального насильства щодо неповнолітніх, складністю доказування таких кримінальних правопорушень, необхідністю запобігання повторній віктимізації дитини та потребою узгодження національної практики досудового розслідування з міжнародними стандартами правосуддя, дружнього до дитини.

У сучасних умовах зазначена тематика набуває додаткового значення через цифровізацію суспільних відносин. Використання соціальних мереж, месенджерів, онлайн-платформ, анонімізованих каналів комунікації та інших інформаційно-комунікаційних технологій істотно змінює механізм вчинення кримінальних правопорушень сексуального характеру щодо дітей. У таких провадженнях доказова інформація дедалі частіше має змішаний характер, поєднуючи показання неповнолітнього потерпілого, дані психологічного характеру, цифрові сліди, результати огляду електронних носіїв та висновки експертів. Це потребує не лише належного знання кримінального процесуального закону, але й сформованих криміналістичних алгоритмів збирання, перевірки та оцінки доказів.

Окремої уваги заслуговує вплив воєнного стану на досліджувану проблематику. Вимушене переміщення дітей, руйнування звичних соціальних зв'язків, підвищена психологічна вразливість неповнолітніх, обмежений доступ до спеціалізованої допомоги, активізація онлайн-комунікації та ускладнення доступу до доказової інформації формують додаткові організаційні й тактичні виклики для органів досудового розслідування. У цьому аспекті дисертаційне дослідження є своєчасним, оскільки спрямоване на вироблення комплексних підходів до розслідування відповідної категорії кримінальних правопорушень з урахуванням сучасних правових, криміналістичних, психологічних і цифрових факторів.

Актуальність теми підтверджується й тим, що чинний Кримінальний процесуальний кодекс України детально регламентує кримінальне провадження щодо неповнолітніх підозрюваних та обвинувачених, однак не містить цілісної процесуальної моделі провадження за участю неповнолітніх потерпілих і свідків. За таких умов наукова розробка спеціального предмета доказування, особливостей первинної комунікації з дитиною, використання моделі «зеленої кімнати» і «Барнахус», процедурного інтерв'ю, спеціальних знань та цифрових доказів має не лише теоретичне, а й прикладне значення.

Дисертація виконана відповідно до наукових програм, планів і тем Одеського державного університету внутрішніх справ, зокрема в межах науково-дослідної роботи «Пріоритетні напрямки розвитку та реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер 0116U006773), теми кафедри кримінального процесу та криміналістики «Охорона та захист прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження» (0114U004019) та частиною загальної наукової теми, що виконується наразі кафедрою «Сучасні тенденції розвитку кримінального процесу та криміналістики» (0124U003473). Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Одеського державного університету внутрішніх справ (протокол № 1 від 29.09.2022).

Метою дисертації є отримання наукового результату у вигляді теоретично обґрунтованих положень розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та недоторканності, що вчиняються щодо неповнолітніх осіб, а також формування на цій основі науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення чинного законодавства і практики його застосування.

Для досягнення поставленої мети авторкою вирішено низку взаємопов'язаних завдань: визначено стан наукової розробленості тематики;

з'ясовано правові основи розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та недоторканності неповнолітніх; виділено особливості організації розслідування; сформовано перелік і розкрито зміст обставин, що підлягають доказуванню; охарактеризовано початковий етап розслідування; розглянуто особливості проведення слідчих (розшукових) дій на наступних етапах; розроблено пропозиції щодо вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України.

Об'єктом дослідження визначено правовідносини, що виникають, змінюються та припиняються під час розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та недоторканності, що вчиняються щодо неповнолітніх осіб.

Предметом дослідження є розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та недоторканності, що вчиняються щодо неповнолітніх осіб.

Така побудова об'єкта й предмета є логічною, загалом відповідає заявленій меті та дає можливість дослідити проблему не лише на рівні нормативного регулювання, але й крізь призму організації доказування та криміналістичної тактики.

Вищевикладене дає підстави стверджувати, що тема дисертації О. Г. Остроглядової є актуальною, теоретично значущою та практично затребуваною для кримінального процесу, криміналістики, діяльності органів досудового розслідування, прокуратури, суду, а також системи захисту прав дітей у кримінальному провадженні.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувачки.

Вивчення дисертації та наукових публікацій О. Г. Остроглядової свідчить про належний науковий рівень проведеного дослідження, його внутрішню логіку, предметну завершеність і орієнтацію на розв'язання конкретного наукового завдання у сфері кримінального процесуального та криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень сексуального характеру щодо неповнолітніх.

Авторкою опрацьовано значний масив наукових джерел, міжнародних стандартів, положень кримінального і кримінального процесуального законодавства, матеріалів судової та слідчої практики. Дисертаційне дослідження побудовано на поєднанні кримінально-процесуального, криміналістичного, психологічного, міжнародно-правового та правозахисного підходів. Така міждисциплінарність є виправданою, оскільки розслідування

кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності неповнолітніх не може бути зведене лише до формального встановлення обставин кримінального правопорушення; воно об'єктивно потребує врахування віку, психологічного стану, умов виховання, комунікативної залежності, особливостей цифрового середовища та ризиків вторинної віктимізації.

Обґрунтованість сформульованих у дисертації висновків забезпечується відповідною емпіричною базою, яку становлять матеріали судової практики Єдиного державного реєстру судових рішень у кримінальних провадженнях за статтями 152–156-1 КК України, матеріали слідчої практики, в форматі відкритих інтерв'ю, рекомендації МВС України, Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора, а також понад 20-річний власний досвід роботи дисертантки в органах досудового розслідування. Такий емпіричний фундамент підсилює прикладний характер дослідження та дає змогу співвіднести авторські пропозиції з реальними потребами практики.

Основні положення дисертації відображено у семи наукових публікаціях, із яких чотири опубліковано у наукових журналах, визначених МОН України як фахові видання з юридичних наук, а три є тезами доповідей, оприлюдненими на науково-практичних конференціях. Опубліковані праці охоплюють ключові елементи дослідження: правові основи розслідування, специфіку огляду місця події, організацію досудового розслідування, гарантії прав дітей-потерпілих і дітей-свідків, особливості доказування та проблематику злочинів, вчинених з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій.

Результати дослідження апробовано на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема «Актуальні питання кримінального провадження у сучасних умовах» (м. Одеса, 31 травня 2023 р.), «Стан та перспективи розвитку адміністративного права України» (м. Одеса, 24 жовтня 2025 р.), «Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави» (м. Одеса, 07 жовтня 2025 р.). Дисертаційна робота підготовлена на кафедрі кримінального процесу та криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ, обговорена на засіданні міжкафедрального семінару університету, схвалена та рекомендована до захисту.

Новизна представлених результатів проведеного дослідження, повнота викладу в опублікованих працях. Наукова новизна дисертації полягає у комплексному дослідженні особливостей розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності, що

вчиняються щодо неповнолітніх осіб, з урахуванням кримінального процесуального, криміналістичного, психологічного, цифрового та міжнародно-правового вимірів. Робота орієнтована не лише на теоретичне узагальнення існуючих підходів, а й на формування нормативних, організаційних і тактичних пропозицій, спрямованих на підвищення ефективності досудового розслідування та захисту прав дитини.

До положень, які мають ознаки наукової новизни, слід віднести обґрунтування необхідності нормативної інституціоналізації у КПК України окремого порядку кримінального провадження за участю дітей-потерпілих і дітей-свідків шляхом доповнення КПК України главою 38-1 «Кримінальне провадження за участю неповнолітніх потерпілих та свідків». Зазначена пропозиція спрямована на формування дитиноцентрованої моделі кримінального провадження, що враховує найкращі інтереси дитини, необхідність мінімізації повторної віктимізації, спеціалізацію суб'єктів розслідування та адаптацію процесуальних дій до вікових і психологічних особливостей неповнолітнього.

Значущим є визначення спеціального предмета доказування у кримінальних провадженнях за участю дітей-потерпілих. Авторка обґрунтовує, що предмет доказування у таких провадженнях не може обмежуватися лише обставинами, передбаченими ст. 91 КПК України, а має включати додаткові взаємопов'язані юридичні, психологічні, поведінкові та цифрові обставини, зокрема вік дитини, рівень її розвитку, здатність правильно сприймати і відтворювати обставини події, наявність психологічної або матеріальної залежності від правопорушника, особливості сімейного середовища, характер grooming-комунікації, цифрову взаємодію та психоемоційні наслідки насильства.

Науково значущими є положення щодо трансформації підходу до доказування сексуального насильства стосовно дітей. Авторка аргументовано виходить із того, що у провадженнях цієї категорії ключового значення набуває не лише встановлення фізичного примусу або спротиву, а передусім оцінка добровільності та усвідомленості волевиявлення неповнолітньої особи. Такий підхід відповідає сучасному розумінню сексуального насильства щодо дітей, у якому психологічний вплив, маніпуляція, використання довіри, авторитету або залежності можуть бути не менш значущими для доказування, ніж фізичне насильство.

Окремо слід відзначити положення щодо контрольованої первинної комунікації з дитиною-потерпілим, що передбачає визначення процесуальним керівником після консультації з психологом кола осіб, які взаємодіятимуть із дитиною на початковому етапі розслідування. Ця пропозиція має виражений гарантійний характер, оскільки спрямована на недопущення навіювання, спотворення доказової інформації та повторної психотравматизації дитини.

Заслуговує на увагу й удосконалення підходу до допиту неповнолітнього потерпілого у формі процесуального інтерв'ю. Авторка пропонує розглядати процесуальне інтерв'ю як різновид допиту, який виконує доказову, гарантійну та психологічну функції, проводиться у спеціально обладнаних приміщеннях із застосуванням спеціалізованих методик комунікації та відповідає концепції «одного візиту дитини». У цьому контексті обґрунтовано доцільність доповнення КПК України статтею 224-1 «Процесуальне інтерв'ю з неповнолітнім».

Удосконалено наукові підходи до організації досудового розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії шляхом включення до її змісту пріоритезації проваджень, спеціалізації слідчих, дізнавачів, прокурорів і слідчих суддів, міжвідомчої координації, психологічного супроводу та забезпечення найкращих інтересів дитини. Набули подальшого розвитку положення щодо дитиноцентрованого та травмоорієнтованого підходів, доказового значення психологічного компонента механізму кримінального правопорушення, а також оцінки електронних доказів і цифрової інформації у провадженнях, пов'язаних із сексуальною експлуатацією дітей у цифровому середовищі.

У цілому положення наукової новизни достатньо повно представлені у дисертації та кореспондують зі змістом опублікованих наукових праць здобувачки. Водночас окремі пропозиції, з огляду на їх нормативний характер, можуть бути предметом наукової дискусії щодо обсягу, меж і механізму практичної реалізації, що не знижує загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість результатів дисертаційного дослідження О. Г. Остроглядової забезпечується правильним вибором методології, логічною побудовою роботи, використанням належної джерельної бази та послідовним зв'язком між поставленими завданнями, змістом розділів і сформульованими висновками.

Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових, спеціально-юридичних та міждисциплінарних методів наукового пізнання. Діалектичний метод використано для дослідження трансформації кримінального процесуального законодавства та підходів до розслідування кримінальних правопорушень сексуального характеру щодо дітей; формально-юридичний метод - для аналізу положень Конституції України, КК України, КПК України, міжнародних договорів та практики ЄСПЛ; порівняльно-правовий метод - для зіставлення національних і міжнародних підходів до захисту дітей; системно-структурний метод - для формування системи обставин, що підлягають доказуванню; логіко-семантичний метод - для уточнення понятійного апарату; метод правового прогнозування - для розроблення пропозицій щодо вдосконалення КПК України.

Застосування зазначених методів є доречним і відповідає предмету дослідження. Авторка не обмежується описом чинного законодавства, а намагається сформулювати цілісну модель кримінального провадження за участю неповнолітнього потерпілого чи свідка. Положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації, загалом є аргументованими, логічно випливають із проведеного аналізу й кореспондують із заявленими завданнями.

Сильним аспектом роботи є поєднання кримінального процесуального і криміналістичного аналізу з урахуванням психологічних та цифрових факторів. Авторка послідовно доводить, що у провадженнях щодо сексуального насильства стосовно дітей доказування повинно враховувати не лише юридичний факт кримінального правопорушення, а й специфіку сприйняття та відтворення інформації дитиною, можливий вплив навіювання, психологічну залежність, поведінкові індикатори психотравматизації та цифровий контекст взаємодії між потерпілим і правопорушником.

Висновки дисертації узагальнюють результати дослідження та містять конкретні пропозиції щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства, зокрема щодо доповнення КПК України главою 38-1, статтями 224-1, 502-1, 502-2, а також щодо запровадження спеціальних гарантій участі неповнолітніх потерпілих і свідків у кримінальному провадженні. Запропоновані положення мають достатній рівень наукової аргументації, хоча окремі з них потребують додаткового нормативного і практичного опрацювання, що є природним для дисертаційних досліджень із вираженим законотворчим компонентом.

Загалом поставлене наукове завдання виконане на належному методологічному рівні, а дисертантка продемонструвала здатність до самостійного наукового аналізу, критичного узагальнення наукових підходів і формування авторських пропозицій, що мають значення для кримінального процесу, криміналістики та практики досудового розслідування.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. ‘

Теоретичне значення дисертації полягає у розвитку наукових уявлень про особливості кримінального провадження за участю неповнолітніх потерпілих і свідків, формування спеціального предмета доказування, організацію розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності дітей, а також про роль дитиноцентрованого і травмоорієнтованого підходів у кримінальному процесі.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання сформульованих положень у науково-дослідній роботі, освітньому процесі, практичній діяльності органів досудового розслідування та законотворчій діяльності. Матеріали дослідження можуть бути корисними для підготовки методичних рекомендацій щодо проведення слідчих (розшукових) дій за участю неповнолітніх, організації первинної комунікації з дитиною, призначення психологічних і психолого-психіатричних експертиз, фіксації цифрових доказів та забезпечення мінімізації повторної віктимізації.

У дисертації зазначено про впровадження результатів у науково-дослідну роботу, освітній процес Одеського державного університету внутрішніх справ, практичну діяльність органів досудового розслідування, а також про можливість їх використання у законотворчому процесі під час удосконалення норм кримінального процесуального закону в частині забезпечення прав дітей у кримінальному провадженні. Це підтверджує прикладну спрямованість дисертації.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Зміст дисертації характеризується логічною структурою, послідовністю викладу та відповідністю заявленій темі. Робота складається з титульного аркуша, анотації, вступу, двох розділів, що включають шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 175 найменувань, та додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито методологічну та емпіричну основу,

наукову новизну, практичне значення отриманих результатів, наведено інформацію про особистий внесок здобувачки, апробацію та публікації.

Розділ 1 «Теоретико-правові основи розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності, що вчиняються щодо неповнолітніх осіб» присвячено аналізу стану наукової розробленості тематики та правових основ розслідування. У підрозділі 1.1 авторка систематизує наукові підходи до дослідження проблем сексуального насильства щодо дітей, кримінального провадження за участю неповнолітніх, доказування, використання спеціальних знань і міжнародних стандартів захисту прав дитини. У підрозділі 1.2 розкрито міжнародно-правові та національні засади правового регулювання, зокрема значення Конвенції ООН про права дитини, Лансаротської конвенції, стандартів правосуддя, дружнього до дитини, та положень кримінального і кримінального процесуального законодавства України.

Розділ 2 «Особливості доказування при розслідуванні кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності, що вчиняються щодо неповнолітніх осіб» є центральним за змістовим навантаженням. У підрозділі 2.1 розглянуто обставини, що підлягають доказуванню, та обґрунтовано концепцію спеціального предмета доказування. Авторка аргументує необхідність встановлення не лише обставин, передбачених ст. 91 КПК України, але й додаткових даних щодо особи дитини, психологічної або матеріальної залежності, сімейного середовища, grooming-комунікації, цифрової взаємодії, моральної шкоди та поведінкових індикаторів психотравматизації.

У підрозділі 2.2 досліджено організацію розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії. Особливу увагу приділено пріоритезації таких проваджень, спеціалізації слідчих, дізнавачів, прокурорів і слідчих суддів, міжвідомчій взаємодії, психологічному супроводу та забезпеченню найкращих інтересів дитини. У роботі слушно підкреслено, що організація розслідування не може обмежуватися розподілом процесуальних функцій, а повинна охоплювати систему гарантій безпечної участі неповнолітньої особи у кримінальному провадженні.

Підрозділ 2.3 присвячено початковому етапу розслідування статевих злочинів проти дітей. У ньому розкрито значення ситуаційного підходу, своєчасної фіксації доказової інформації, обмеження первинної комунікації з дитиною до визначення належного кола уповноважених осіб, проведення

огляду місця події з урахуванням матеріальних, психологічних і цифрових слідів, а також залучення спеціалістів у сфері цифрової криміналістики.

У підрозділі 2.4 проаналізовано особливості слідчих (розшукових) дій, які проводяться на наступних етапах розслідування. Досліджено допит неповнолітнього потерпілого, застосування моделей «зелена кімната» та «Барнахус», доказове значення відеофіксації, роль психолога, можливості проведення допиту у порядку ст. 225 КПК України, використання спеціальних знань, призначення психологічних і психолого-психіатричних експертиз, а також особливості роботи з електронними доказами.

У висновках дисертації узагальнено основні результати дослідження, сформульовано теоретичні положення, рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства. Висновки кореспондують із завданнями роботи та відображають основні результати, отримані у розділах дисертації.

Дисертація написана державною мовою, має науковий стиль викладу, загалом характеризується внутрішньою узгодженістю, логічністю та завершеністю. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що дисертація О. Г. Остроглядової є самостійним комплексним науковим дослідженням, у якому отримано результати, значущі для науки кримінального процесу, криміналістики та практики досудового розслідування.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Результати дисертаційного дослідження О. Г. Остроглядової доцільно використовувати у діяльності органів досудового розслідування, прокуратури, суду, органів і служб у справах дітей, закладів судово-експертного забезпечення, а також у системі підготовки та підвищення кваліфікації слідчих, дізнавачів, прокурорів, слідчих суддів і психологів, які залучаються до кримінальних проваджень за участю неповнолітніх.

Окремі положення дисертації можуть бути використані при підготовці методичних рекомендацій щодо проведення допиту неповнолітніх потерпілих, організації первинної комунікації з дитиною, проведення огляду місця події у провадженнях щодо сексуального насильства, збереження цифрових доказів, призначення судово-психологічних і психолого-психіатричних експертиз, а також при розробленні змін до КПК України щодо провадження за участю неповнолітніх потерпілих та свідків.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи дисертацію О. Г. Остроглядової, її актуальність, наукову новизну, теоретичне і практичне значення, необхідно висловити окремі зауваження та дискусійні положення, які можуть бути предметом обговорення під час публічного захисту:

1. У дисертації обґрунтовується необхідність доповнення КПК України окремою главою 38-1 «Кримінальне провадження за участю неповнолітніх потерпілих та свідків». Пропозиція є концептуально значущою, однак потребує додаткового пояснення щодо меж її застосування. Зокрема, не до кінця зрозуміло, чи має така глава поширюватися на всі кримінальні провадження за участю неповнолітніх потерпілих і свідків, чи лише на провадження щодо кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності. Надмірно широке застосування спеціального порядку може створити ризик дублювання вже наявних гарантій, передбачених КПК України, тоді як занадто вузьке - обмежити його потенційну захисну функцію.

2. Авторка пропонує розширити предмет доказування у провадженнях цієї категорії шляхом включення до нього широкого кола психологічних, поведінкових, сімейних, цифрових та соціальних обставин. Такий підхід є науково аргументованим, проте потребує більш чіткого розмежування між обставинами, що підлягають обов'язковому доказуванню, і даними, які встановлюються лише за наявності процесуальної необхідності. Без такого розмежування існує ризик надмірного втручання у приватне життя дитини та її сім'ї, а також розширення доказування за межі, необхідні для правильної кваліфікації діяння і забезпечення прав потерпілої особи.

Означені зауваження мають дискусійний характер, спрямовані на уточнення та подальший розвиток окремих положень дисертації і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У межах аналізу наданого тексту дисертації та наукових публікацій здобувачки ознак порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Остроглядової Олени Георгіївни є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, у якій використання ідей, результатів і текстів інших авторів супроводжується посиланнями на відповідні джерела.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертація Остроглядової Олени Георгіївни на тему «Розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої

недоторканності, що вчиняються щодо неповнолітніх осіб», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають значення для розвитку науки кримінального процесу, криміналістики та практики досудового розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності неповнолітніх осіб.

Дисертація відповідає заявленій спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40, а також Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44.

Остроглядова Олена Георгіївна на підставі публічного захисту дисертаційного дослідження заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**доцент кафедри кримінального процесу та
криміналістики Одеського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Дмитро ЛІСНІЧЕНКО